

NÁBOŽENSTVO A SÚČASNOSŤ

N a S

1/1987

O B S A H

Modlitba k Panne Márii na začiatku r. 1987	2
Náboženstvo a kultúra	3
Súčasný stav liturgickej hudby na Slovensku	6
Život a doba bl. Anežky Českej	7
Rodina Nepoškvrnenej	11
K zákonu o umelom prerušení tehotenstva	13
List Petra Uhla	14
Pútne slávnosti na Slovensku v roku 1986	17
Židia a kresťania	19
Laické apoštolské hnutie	21
Slovenské katolické biskupstvá	23
Rekolekcie kňazov v Kremnici	24
Vianočné pozdravy	24

MODLITBA K PANNE MÁRII NA ZAČIATKU ROKU 1987

Začína sa nový rok. Prichádzame k Tebe, Matka, aby sme ho začali spolu s Tebou. No najprv sa Ti chceme poďakovať za uplynulý rok.

Vďaka - často na ňu zabúdame. Ako deti - pýtať si vedia, ale kým sa im ľakujem !" stane samozrejmostou, kolkokrát im to treba pripomenúť ! Vďaka, že si bola stále pri nás. V radostiah, bez ktorých by bol život šedivou púšťou, aj v utrpeniach a sklamaniach - nimi sa stávame vnímavejší k bolesti druhých. A odpust nám, že často sme sa nezachovali ako Tvoje deti.

Pred nami je nový rok. Chceli by sme tā poprosiť o veľa vecí. Ty dobre vieš, čo nám bude slúžiť k dobru. Preto nám vypros svetlo, aby sme sa vedeli na všetky udalosti pozerať Tvojimi očami a v pokore ich prijať, aj keď to pôjde ináč, než si my predstavujeme. Uč nás láske, akou Ty miluješ Ježiša.

Matka, Ty vieš, že už viac rokov sa modlíme, aby ku nám prišiel Svätý Otec. Doteraz sa tak nestalo, hoci sme po tom veľmi túžili a niektorí aj dúfali. Možno sme sa málo modlili. Tento rok sa naskytá vhodná príležitosť na jeho príchod k nám - svätočenie Anežky, ktoré by chcel vykonať v júni v Prahe. V mesiaci februári chceme zintenzívniť naše prosby a v duchu sa zjednotiť v modlitbách za jeho príchod. Prosíme Ťa, vypros nám príchod Svätého Otca, ktorý je, ako sám hovorí, celý Tvoj.

Ako v mnohých štátach vo svete, aj u nás je legalizovaný potrat. Musí to byť pre Teba veľká bolest - ved sama si Matkou - keď sa pozeraš, ako vraždia nenarodené deti. Herodes bol oproti nám, ľuďom dvadsiateho storočia, temer baránok. V uplynulom roku bola u nás schválená novelizácia zákona, na základe ktorej sa toto zabíjanie ešte ulahčí, hoci sme mnohí prejavili svoj nesúhlas. Nechceme však, aby sme prejavením nesúhlasu pokladali túto otázku pre nás za ukončenú. Slubujeme, že sa budeme modliť nielen za matky, aby nesiahali na život svojich nenarodených detí, ale aj za celú spoločnosť, aby v nej vládla atmosféra úcty k životu človeka už od jeho počatia. A keď bude treba, vypros nám silu, aby sme sa aj slovom, prípadne aj príkladom, ako Jozefína Kubišová, vedeli zastať nenarodených detí.

Na naše deti čakajú ďalšie úskalia. Keď už mali to štastie, že sa mohli narodiť, naša spoločnosť sa systematicky snaží zabít Tvojho Syna v ich dušiach. V mnohých rodinách musí ísť matka z finančných dôvodov do zamestnania a deti do jasiel a do škôlky. Ty vieš, aká je to bolest pre dieta, keď mu tvrdia, že Ježiška, ktorého ono líbi, niet. V škole sa v ateistickej výchove pokračuje, Prosíme Ťa, Matka, za deti aj za mládež, aby v srdciach kraloval Tvoj Syn. A rodičom daj silu, aby sa nebáli využívať možnosť prihlásiť svoje deti na náboženstvo aspoň v tých ročníkoch, keď je na to možnosť.

Prosíme Ťa aj za dospelých, aby nepredávali Tvojho Syna za tridsať strieborných - či už je to kariéra, prijatie detí na stredné alebo vysoké školy, vyšší plat, tituly alebo jednoducho strach.

Prosíme Ťa aj za našich biskupov, kňazov a seminaristov, aby boli kňazmi podľa Srdca Ježišovho. Aby nerobili kompromisy a boli verní Svätému Otcovi a aby nás bezpečne viedli po ceste k nebeskému domovu.

Prosíme Ťa aj za našich neveriacich bratov a za všetkých, ktorí nás prenasledujú. Daj im poznáť, že Ježiš je Láska a Jeho Kráľovstvo nie je kráľovstvom otroctva, ale kráľovstvom slobody. Ochráň nás od nenávisti, zatrpknutia a ľahostajnosti voči našim prenasledovateľom.

Pomáhaj nám, aby sme v boji za pravdu a spravodlivosť boli jednotní. Aby sme premáhali vzájomnú nežičlivosť, ktorá je pre nás národ taká typická. Nech vieme stáť po boku prenasledovaných a nie stavať sa do postoja tých, ktorí sú po boji mudi.

Kráľovná pokoja, prosíme Ťa za nás všetkých, aby sme boli šíritelmi pokoja, lebo dnešný svet ho veľmi potrebuje. Pokoj vo svete sa nikdy nevybuduje, keď ho nebudeme tvoriť od základu - najprv vo svojich dušiach, potom v rodinách, v škole, v zamestnaní, ... Dnes je vo svete plno nepokoja, nenávisti, sporov a tento rozbroj sa vkráda aj do našich duší. Chceme denne znova budovať pokoj vo svojich srdciach vo vedomí, že každý jeden z nás je zodpovedný za osudy celého ľudstva. Za to, ako to vo svete dnes vyzerá, sme zodpovední všetci - každým hriechom rozmožujeme zlo vo svete. Matka, každý deň chceme s Tebou odprosovať Boha a prosiť, aby nám bol milostivý.

A keď príde na nás čas skúšok a bude sa nám zdať, že už nemáme sily ísť ďalej, prosíme Ťa, Mamička, daj nám jasne pocítiť, že si vždy pri nás a že nás cez všetky prekážky vedieš k svojmu Synovi.

Matka Sedembolestná, oroduj za nás !

NÁBOŽENSTVO A KULTÚRA

/Myšlienky z knihy slovenského autora "Človek a jeho Kultúra" - samizdatové vydanie 1983/.

Vyznávame náboženstvo kresťanské, náboženstvo Vteleného Slova. A zo svojho náboženstva uznávame kultúru, osvojujeme si ju, od počiatočných vekov sa zapájame do jej tvorivého procesu.

Keď po stredovekom supranaturalizme, po priúzkom sňatí, ba takmer absorbovaní prírody nadprírodou, tela - hmoty dušou nastáva pre celý novovek pohyb uvolnenia, tendencia naturalizmu a sekuralizácie, tento proces vo svojom správnom zmysle pokaľáme, i zo svojho náboženského stanoviska, za legítimny. Ale novoveký pohyb má aj iný zmysel: je to pohyb preč, od všetkého náboženského viazania. Ak slovo "náboženstvo" sa najvýstižnejšie odvodzuje od lat. slova "re - ligio" /t.j. od ligare, re - ligare/ t.j. "vziať späť" - človek, ktorého Stvoriteľ stvoril rozumným a slobodným, slobodným aktom sa viaže na Boha späť/, celý novoveký pohyb si možno v koreni vyložiť tak, že novoveký človek odmieta toto späť-viazanie na svojho Pôvodcu a Stvoriteľa, svoje viazanie postupne, po etapách uvolňuje, pohybuje sa od viazania preč, nielen to, ale pohybuje sa priamo proti, proti svojmu Stvoriteľovi, ako svojmu protivníkovi. Etapy tohto pohybu možno registrovať: najprv od katolíckej Cirkvi preč, ďalej od zjaveného náboženstva preč.

Posledný dôsledok tejto súvislej retaze je totálne a zásadné uvolnenie sa, vzdanie sa náboženstva, či vo forme totálneho indiferentizmu alebo agresívneho ateizmu. Dva sú dôsledné, do všetkých dôsledkov vytvorené svetonáhlady: náboženský - kresťanský a ateistický. Aj on je dokonale do dôsledkov vypracovaný. Po stroskotanom pokuse francúzkej revolúcie v našom čase sa ateizmus dočkal, či dobojoval doby, v ktorej má kedy vytvoriť svoj svet, svet kompletný, v sebe zaklúčený, ktorý chce byť integrálny, bez defektu, bez chyby, bez medzery, ktorý vyhovuje všetkým potrebám ľudského bytia, ktorý pojíma všetky jeho dimenzie. Preto zabezpečuje človeku, rodine, spoločnosti, štastie, dokonalé štastie v dimenziach zeme, zemskej existencie.

V jej časných rozmeroch fyzického života sa horizont človeka zaklúči. Je to horizont aj násilne zaklúčený. Ľudské vnútro nesmie sa snažiť ponad jeho kráže. Je to štastie pováčšinou ukojené materiálnymi hodnotami. No touto charakteristikou sa vec súčasného ateizmu nevybaví. On je duchovnou veľmcou. Je dominantou tejto doby. Ako rečené, je jediným vážnym, do dôsledkov vypracovaným svetonáhladom, a to nielen teoretickým, ale už vyše polstoročia osvedčeným spoločenským zriadením, zriadením, ktoré do tohto času nastupuje s veľkou mocou, s nárokom, stáby oprávneným, ovládnut svet. Podľa jeho dejinnej doktríny nastupuje ako ko-

nečná a spolu definitívna dejinná éra ľudstva, éra konečnej ľudskej dospelosti. Náboženstvo si neváži. Pokladá ho za predbežný stav, stav ľudskej nedospelosti, ktorý sa vedecko-technickým pokrokom prekoná.

Povedalo sa : svetonáhlad a sústava ateizmu je jediný dôsledný a primeraný partner a protivník náboženstva, ktorého treba ponímať so všetkou vážnosťou.

Čoho sme v našej dobe svedkami, je priam väšnivá polemika medzi týmito protikladnými svetonáhladmi, kresťanstvom a ateizmom, ktorého ústrednou tému je kontraverzný bod, o najvyššiu ústrednú hodnotu doby : hodnotu kultúry. Spor ide do tuhého - najtuhšieho, kto z koho.

Náboženstvo, konkrétnie Cirkev, je povinná zo svojho vzťahu ku kultúre vydať programový počet.

Jednou zo základných snáh kultúry je snaha o stabilizáciu.

V každom výkone, v každej oblasti. Filozofické poznanie v menlivosti života a sveta chce dôjsť k niečomu stálemu a trvalému, o čo sa ľudská existencia chce oprieť. Aká mocná je ľudská túžba po stabilité ! Chce usporiadať svoj dôstojný ľudský život na výške doby, na vedeckom základe, v umeleckých formách, v právnom poriadku, v spoločenských ustanovizniach. Aká je tu túžba pretrvať, zabezpečiť si istotu, trvanie, áno večnosť. Tuzemská mimonáboženská koncepcia i verí v stálosť ľudského diela. Ak odmieta náboženstvo, pre svoje rozličné dôvody, nuž upína sa dôsledne na kultúru. Ona mu nahradza náboženstvo. Jej sa korí kultom náboženským. Sledujeme tento kult v celom novoveku, a už najintenzívnejšie v prítomnosti.

Imanentný svetonáhlad verí, že tuzemský časný rozmer pre ľudskú existenciu vystačí, že vedecký rozum vystačí vyriešiť všetky problémy ľudského bytia. Tento svetonáhlad je prírodný a racionálny optimizmus. O čo ide, je konflikt uzavretého a otvoreného humanizmu.

Obe koncepcie predstavujú skúšku celej váhy ľudskej existencie, osobnej, individuálnej, i kolektívnej a podstupujú celú váhu skúšky dejinne.

Väčšia je váha dôkazov, že zaklúčený vnútrosvetský horizont pre všetky dimenzie ľudskej existencie nestačí. Heslo pokroku si všíma z formálnej technickej stránky, zanedbáva však pravé, tie veľké bytostné problémy, na ktoré vskutku nestacačí. Tento optimizmus, ako každý naturálny optimizmus, visí vo vzduchu. Jeho trvanie je stále krajne otázne. Otázkou je, ktorými katastrofami sa dá konečne poučiť. Ešte závažnejšia je skúška dejinná. Nielen človek je mierou všetkých vecí. Dlhodobou dejinnou skúsenosťou i dejiny si vypracujú u pokolení svoj dejinný zmysel. Možno povedať, že i dejinné bytie je meradlom dobrého či zlého, pravého či nepravého, správneho či nesprávneho, hodnotného či nehodnotného. Senzačné heslá sa ľahko rodia. Každé politické zriadenie sa v dejinách pokladá za najvýznamnejšie. Každé si slúbuje večné trvanie. Slovo "večné" je synonymom pre tú či onú éru. A každá sústredeným tlakom si vyžaduje totálnu oddanosť občanov. Prvá generácia ešte nie je rozhodujúca. Udržuje sa sila novoty. Závažnejšie sú ďalšie pokolenia, či sa tá, či oná sústava osvedčí.

Kultúra chce vytvoriť človeku domov. Je to najhlbšia, najpôvodnejšia túžba ľudského vnútra. Svoj život aktivizovať od východiska po jeho ukončenie, plniť svoju životnú úlohu, svoje povolanie, vnímať svet a zas naň pôsobiť. Je to vcelku rámc, rozsah a obsah ľudského bytia. No nie hocikde, hocikedy, pri ľubovoľnosti miesta a času. Zo všetkého svetového priestoru chce človek mať určité miesto, ktoré mu pripravili jeho pôvodcovia, v dlhom rade pokolení, a miesto, ktoré si časom vytvoril sám, miesto, ktoré osobitne a najintenzívnejšie prežil, ktoré mu je najhusteji zážitkom, nasýteným zážitkom. Je mu vychodiskovým bodom života. Odtiaľ mu všetko vychádza, tam sa všetko vracia. Tam ho nesie naspäť všetka túžba, táto reminiscencia mu je krásou života, a ku koncu, tam sa zas chce doň vrátiť. Po všetkých zmietaniach, tam si úfa odpočinúť konečným pokojom, kde sa už nemusí namáhať, bojovať, odporovať, ale prosté spočinúť.

Túžba po domove presahuje všetko. Ale taký istý mocný je aj zážitok inseku-
rity, zážitok neistoty, zážitok premenlivosti, zážitok pominutelnosti, ktorým
človeka chytá až úžas. V súčasnosti tisne sa nám do vedomia toto poznanie : čím
sú hodnoty väčšie a subtilnejšie, tým sú krehkejšie, tým ohrozenejšie, či už deš-
truktívou zlobou /individuálnou či kolektívou/ alebo svojvoľnou hlúpou ná-
hodou. Primnoho skazy najvyšších hodnôt sme videli vo svojom pokolení. Fakt až
ohromuje. Vnuká skeptickú otázku, či určením hoci tolkých hodnôt nie je len to,
aby sa potom vydali na pospas. Akoby všetka kultúrna snaha bola len na to, aby sa
jej rezultát zvrátil v ničotu.

"Márnosť nad márnosť!" zásteskol si Ekklesiastes nad tolkou priepastou.

V pohľade náboženstva konštitutívnu známkou kultúrnych hodnôt je ich stvo-
renosť a ich časnosť. Z nej vyplýva ich ohrozenosť a pominutelnosť. Táto ich by-
tostná známka nedá sa prehodnotiť a oddišputovať nijakou kultúrnou námahou. Do-
stojevského inžinier Kirillov darmo sa snaží čas zastaviť, čas prepodstatniť na
večnosť. Márne chce Nietzsche a Rilke /ako aj Faust/ v tejto konkretnej chvíli
vidieť večnosť. Ilúzia sa kruto pomstí.

Náboženstvo káže neviazať všetku svoju životnú nádej na tieto pominutelné,
časné hodnoty. Celou svojou bytosťou vás sa o ne opierať tak, ako by boli ce-
lým životným obsahom a zmyslem - a potom byť svedkom ich zániku. Dôsledkom je tu
strata bytosnej rovnováhy, čo konštítúcia "Gaudium et spes" konštatuje o sú-
časnej civilizácii. Náramný nápor pokroku, ak mu náhle oúvne vyrevnávací odpor -
výsledkom je prevrhnutie sa dopredu alebo dozadu. Strata rovnováhy sotva vytvorí
niečo integrálne konštruktívneho.

Náboženstvo učí jasnému náhladu a postoju ku všetkým veciam, ku všetkým hod-
notám, všetkým situáciám, všetkým problémom. Až dejinná skúsenosť poučí ako nado-
všetko je tento zorný bod potrebný. Všetky veci sú pre človeka. Slúžia a majú
slúžiť vlastnému cieľu človeka. Jeho konečný cieľ je však spasenie vo večnosti.

Náboženský postoj je si vedomý dvojakého nebezpečenstva, ktoré väzi v dvoja-
kej krajinosti : ponajprv, ako sa to obšírne znázornilo, krajnosť číra tuzemskej -
immanentnej kultúry, ktorá svoj horizont chce zaklúčiť časnym zemskym bytom člo-
veka. Ne plási tu aj druhá krajinlosť, krajinlosť samého náboženstva. Ona sa výrazne
prejavila v cirkevných dejinách, je zastúpená, zase výrazne aj v prítomnosti. Cha-
rakterizuje ju ten postoj abežnosti, ktorý sa chce obmedziť len na nadprírodu, len
na vzťah k večnosti, se zanedbávaním vzťahu k časnosti, čiže k zemskej existencii.
Obmedziť sa chce len na medlitbu, zaznáva však problematiku zemského života. Je
to tzv. supranaturalizmus a devočionalizmus, ktorý zo samého náboženstva, má ne-
negatívny postoj ku kultúre, Prinajmenšom ju peklaďa za hodnotu zanedbatelnú, čiže
zbytočnú.

Cirkev však svoj pozitívny postoj ku kultúre obhájila v každej dobe.
Bol to, v samotnom lene Cirkev, principiálny boj, v ktorom prevážil vždy vnútorný,
pozitívny postoj ku kultúre, Bol to boj, ktorý začinal už s obrazoberecťom, boj
Tomáša Aquinského, boj Danteho, Piera da Mirandola, boj Pascalle, boj Newmanov,
boj Guardiniho, Karla Mutha, V našich slovenských pomeroch sa odviedávalo na ideový
zápas za hlásenie sa ku kultúre priamo z náboženského postoja v našich časopisoch
Kultúra, Obroda, Verbum, Katolicizmus v každom nárede si vybojoval tento zásadný
boj o kultúru. Zásadným bojevníkom o kultúru je pápež Ján Pavol II. V našom ča-
se je on hlavným nositeľom a ohlasovateľom kresťanského humanizmu, čiže syntézy
náboženstva a kultúry /v prejaveach pred kvalifikovaným obecenstvom vedeckým a
umeleckým v Ríme, Ženeve, v Viedni, v Kolíne, v Paríži, v Coimbre/.

Cirkev sa vyhlasuje s týmto svetom solidárna. Uvedomuje si svoju zodpoved-
nosť, spoluodpovednosť za jeho ežehavé položenie. Je ochotná k spolupráci -
ako sa hovorí "plese pri plese" - a to v prvom šíku, pri riešení jeho problémov.

Nielen pohľadom, nielen radou, ale aktívnym zásahom. Konštitúcia Gaudium et spes dáva najavo, že jej pomoc, pomoc Cirkvi pri záchrane sveta nie je zanedbatelná, ani postrádatelná. Je ustanovizňou najstarších dejinných skúseností, najzrelšieho pohľadu, najrozvážnejších rozhodnutí.

Ponúka svoju spoluprácu, aby ona bola dielom dvoch, oboch činitelov. Budúcnosť nech má za základ základnú zhodu týchto činitelov, náboženstva a kultúry, Cirkvi a štátu.

SÚČASNÝ STAV LITURGICKEJ HUDBY NA SLOVENSKU

/krátke zamyslenie/

S liturgickým spevom je to tak ako s modlitbou. Zdanlivo všetci vedia, o čo sa jedná, ak by sme sa však nad tým zamysleli a skúsili to povedať slovami, ocitli by sme sa pravdepodobne vo veľkých rozpákoch.

Hudba v kostole môže mať rôzne účely, ale my sa zameriame na omšu, ktorá je až na malé výnimky jedinou príležitosťou pre takúto aktívnu duchovnú činnosť.

Spev je súčasťou liturgie a je jej podriadený. Ešte stále sa však vyskytujú prípady, že niektorí speváci využijú omšu na to, aby spievali to, čo oni sami spievať chcú, bez funkčného vzťahu k omši a pritom hodnota ich spevu je často sporná.

Omša má veľmi premyslenú štruktúru, v ktorej má hudba presne vymedzené miesto, je potrebné vedieť čo, ako, kde a kedy možno spievať resp. hrať. Príležitosť je v rámci bohoslužby dosť, ale jednako sa len zriedka stretávame s ich správnym využitím. Hlavnou črtou premenlivých častí omše je ich tématické smerovanie k evanjeliu: to sa týka čítaní, kázne, žalmu a alelujevého verša. Kňaz v liturgii zastupuje Krista, texty, ktoré prednáša, majú mimoriadne veľkú duchovnú závažnosť, a preto sa podľa tradície zvyknú prednášať zvláštnym spôsobom: spevom.

Jednotlivé omše liturgického roka sa upriamujú vždy k určitej téme. Určuje ju evanjelium. Tak sa zachová špecifikum každej omše v 3-ročnom liturgickom cykle a tak sa vlastne každá omša stáva i pre nás jedinečným, neopakovateľným duchovným zážitkom, ktorý ešte umocňuje priliehavá estetická, v našom prípade hudobná forma. Pre menlivé spevy by mali myšlienkovu zodpovedať téme omše. Každodenná slovenská skutočnosť nám odkrýva iný pohľad, často i vážne nedostatky, plynúce predovšetkým z neinformovanosti v tejto oblasti. Často sa s nepochopením funkcie hudby v liturgii, a s tým súvisiacim nepochopením vlastnej úlohy, stretávame aj u zborov. V každom chráme by mal byť zbor, ktorého úlohou je rozvíjanie duchovného spevu podľa liturgických noriem. Zatial' sa však na spev využíva každá pauza - častokrát kde by na danom mieste bola vhodnejšia organová medzihra alebo ticho na rozjímanie, spievajú sa piesne na texty nie najvhodnejšieho výberu a pritom sa stranou ponechávajú žalmy - najbásnickejšie texty úžasnej duchovnej hľbky, hoci by na ne stačil len jeden spevák a ich prednes je veľmi jednoduchý. Básnická hodnota žalmov je taká, že sú najmä v spojení s hudbou prijatelné ako samostatné umelecké diela.

Pritom ale žalmy v povedomí ľudí zostávajú stále ako čosi navyše odrecitované. Spievané by malo byť Gloria /Sláva/ ako hymnus na Božiu slávu a Sanctus /Sväty/, pretože na výzvu "jedným hlasom voláme" /unisono dicente/ je prirodzené spoločné zjednotenie sa v speve.

Gloria i Sanctus majú radostný a slávnostný ráz, ktorý sa dá veľmi dobre vyjadriť práve hudobnou formou. Využitie spomenutých príležitostí, tak ako spev Aleluja ako odpoveď na alelujevý verš, by určite bolo možnosťou spievať a to v súlade so štruktúrou omše a takáto možnosť stojí za to.

Najzávažnejším problémom používania kancionála v liturgii je často spomínaná skutočnosť, že tento okruh piesní, neraz veľmi cenných, sa vytvoril "okolo" latinskej liturgie a zavedením slovenského jazyka do liturgie nastúpil na jej miesto, stal sa náhradou za ňu, a to náhradou nevyhovujúcou.

Nefunkčnosť tohto častého javu nás núti uvažovať a ponúka dve cesty - návrat k latinským textom v spevے /čo dnes nie je zvláštnosťou pre ich všeobecnú zrozumiteľnosť a jednotiace snahy/ alebo nové slovenské texty, funkčné preklady, zodpovedajúce dnešnému stavu spisovného jazyka.

Zbor by mal podporovať spev veriacoho ľudu, nie vziať mu všetky príležitosti aktívneho zapojenia sa do obradu spevom, ale naopak, mal by mu pomôcť zapojiť sa do všeobecného liturgického spevu, napr. do spevu responza pri žalme. Spoločná účasť na duchovnom živote by mala so sebou prinášať i vzájomný kontakt cez šírenie spontánnou iniciatívou vzniknutých piesní, a to bez zbytočných variantov, aby sa nestávalo, že sa zídu Slováci, ktorí všetci vedia spievať, ale spoľočne nemajú čo, a to ani aktívni zboristi. Tu by možno pomohol taký systém, aký jestvuje u latinských piesní. Hudobný výraz by sa mal podriadiť funkcií piesne, v súlade s textom - či už ide o účel rozjímania, šírenia radostnej zvesti a počoa, atď.

Cielom zboru nie je nejaké vystupovanie, ale organické sa zapojenie do obradov, ktoré povzbudzuje veriaci ľud a zároveň ho v spoločnom spevے zjednocuje. Činnosť zboru nemá zmysel, ak ochromuje aktívnu účasť ostatného ľudu, ktorého iniciatívu takto preberá na seba. Každý zbor musí nachádzať svojmu prostrediu primenané formy, ako riešiť túto otázku. Nezabúdajme, že duchovná pieseň spievaná ľuďom je v podstate už jediným všeobecne živým druhom slovenskej piesne, vytvorené preto treba chrániť a nové tvoriť v návaznosti na hudobné tradície v tejto oblasti.

Z krátkej úvahy vystupuje zanedbanie otázok duchovnej hudby u nás a súčasne nutnosť nápravy. V prístupe väčšiny kolektívov prevláda konzervatívnosť, pasivita, tradičionalizmus, automatičnosť prijímania toho, čo zostało, a to všetko spôsobuje strácanie uvedomenia si zmyslu funkcie liturgického spevu.

Nie, že by sa nič nedialo. Vyskytli sa už viaceré iniciatívy, len ich postihnúť a priviesť do konca. Započaté hľadanie a práca na tomto poli je dôkazom toho, že u nás nie je, napriek tolkým nedostatkom duchovné prázdro.

Spoločným cieľom je, aby celá svätá omša bola prijímaná aktívne a naplno čo najväčším počtom zúčastnených veriacich.

Tu nám musí ísť o každého. Veď aj Kristovi išlo o každého.

ŽIVOT A DOBA BL. ANEŽKY ČESKEJ

Z híbky 13. storočia prihovára sa k dnešnej Cirkvi postava, život a dielo bl. Anežky Českej. Zažila výslnie slávy aj trpkosť porážky. Z kráľovského dvora odišla do kláštora. Písala si s pápežom, ale keď zomrela, takmer ju nemal kto pochovať. Všetky tieto protiklady preklenula svojou vierou v Boha, láskou k ľuďom a schopnosťami. Svojim formátom.

Pochádzala z kráľovského rodu. Jej otec bol český kráľ Přemysl Otakar I., jej matka Konstancia bola dcérou uhorského kráľa Bela III. z rodu arpádovcov. Narodila sa niekedy medzi rokmi 1205 až 1211, presný rok jej narodenia je predmetom hypotéz. Ako bolo v tých dobách zaužívané, už v útlom veku ju poslali na výchovu mimo kráľovského dvora, do Sliezska na dvor kňažnej Hedvigy, vyhlásenej v r. 1267 za svätú. Ako 6-ročnú ju poslali na ďalšiu výchovu do kláštora v Doksanoch. Jej osudová späťosť s politickými a náboženskými dejinami Čiech začína vo veku 8 rokov.

Život Anežky si nemožno odmysliť od charakteru jej doby.

Stredovek práve vrcholil, boj o investitúru biskupov už bol rozhodnutý v prospech pápeža. Štátosť jednotlivých krajín spočívala na dvoch pilieroch - na katolíckej Cirkvi a na panovníckych rodach. Politická doktrína katolíckej Cirkvi - ak ju tak možno nazvať - mala výrazne personalistickú povahu. Nestavala na abstraktných ideánoch, ale na konkrétnych ľuďoch, od ktorých požadovala mravné správanie v duchu evanjelia. Konkrétni ľudia - panovník a šľachta, tomuto ideálu zodpovedali viac alebo menej alebo vôbec nezodpovedali.

Anežkin rod Přemyslovcov bol vtedy najstarším panovníckym rodom v Európe a Čechy boli dôležitou súčasťou Svätej ríše rímskej, ktorá bola zase najsilnejším zväzkom kniežatstiev a rôznych iných relativne autonómnych politických útvarov. Přemysl Otakar I. získal pre Čechy štatút kráľovstva a pre seba titul kráľa. Na cisárskom tróne Svätej ríše rímskej dožíval rod Štaufov.

Dôležitým pojivom medzi štátmi boli príbuzenské zväzky panovníckych rodov. Sobáše kráľovských synov a dcér boli predchodcami dnešných medzištátnych spojeneckých a priateľských zmlúv.

Přemysl Otakar I. keď dosiahol titul kráľa, mal pred sebou jediný cieľ - nadviazať spojenie s cisárskym rodom. Také spojenie by výrazne posilnilo medzi-národné postavenie Čiech a politickú váhu přemyslovského rodu. Chcel toho dosiahnuť prostredníctvom Anežky.

Rímsky cisár Fridrich II. bol zapletený vo vojne v Taliansku a potreboval spojenectvo českého kráľa. Výsledkom prepletenosti záujmov Přemysla Otakara I. a Fridricha II. bolo zasnúbenie 8-ročnej Anežky s Fridrichovým synom Henrichom. Ihneď po zasnúbení Anežku poslali na ďalšiu výchovu do Rakúska. V priebehu ďalších rokov sa však nemecko-rišske záujmy rozplietli od českých a v r. 1225 Fridrich II. zrušil zasnúbenie svojho syna s Anežkou. Pre Přemysla Otakara I. to bola urážka a na jej prehĺbenie si Henrich vzal za ženu dcéru rakúskeho šľachtica, u ktorého bola Anežka na výchove. Rakúsko to stalo vojnu s Čechami a vyplienenie pohraničného územia.

Snahy Přemysla Otakara I. o politický sobáš Anežky tým neskončili. V r. 1227 boli rokovania medzi Prahou a Londýnom o vydaj Anežky za anglického kráľa Henricha III., ale zmenou politickej situácie nevyústili až do sobáša. Anežkin prvý snubencenec Henrich VII. už ako nemecký kráľ v r. 1231 podnikol kroky, aby sa rozvedol so svojou manželkou Margitou Rakuskou a prejavil záujem oženiť sa s Anežkou. Zdá sa, že tentoraz nie z politickej vypočítavosti, ale z osobných dôvodov. Približne v rovnakom období mal prejať dokonca záujem o Anežku aj jeho otec, rímsky cisár Fridrich II.

Anežka mala už dost rokov, aby mohla prejať aj svoju vôle k ponukám sobáša a obe odmietla. Mohla si to dovoliť nielen s ohľadom na svojich zhruba 20 rokov. Ponuky odmietla, pretože sa rozhodla pre vstup do kláštora. Tento dôvod v 13. storočí prevýšil všetky politické ohľady. U Anežky sa v tomto období končí životná kapitola, ktorú by sme mohli nazvať princezná na vydaj a začína sa druhá kapitola - mníška Anežka, prvá františkánka v Čechách.

13. storočie je storočím zrodu františkánskeho hnutia. Možno boli františkáni reakciou na nástrahu moci a bohatstva, ktorá začala číhať na Cirkву, keď sa dostala po bok kráľom a cisárom. Stredovek pozná viac takých reakcií v podobe rôznych sektárskej hnutí pred aj po františkánoch. Obyčajne však kombinovali prvky oprávnenej kritiky nešvarov v Cirkvi s kacírskymi postojmi a to všetko presadzovali so zbraňou v ruke. Pred františkánmi to boli napr. valdenci v Taliansku, Francúzsku a Španielsku a do tejto kategórie o 200 rokov neskôr právom môžeme zahrnúť aj husitov.

Františkáni postavili vedľa - nie proti - moci a bohatstvu v Cirkvi a mimo Cirkvi chudobu, jednoduchosť, pokoru a vernosť pápežovi - a historicky uspeli.

Pri kolíske františkánskeho hnutia, neskôr rádu je sv. František z Assisi. Pri kostole Porciunkula v Assisi združil okolo seba bratov, zapálených rovna-ko ako on pre lásku ku Kristovi v chudobe a jednoduchosti. Celé "stanovy" ich spoločenstva pozostávali z niekolkých citátov zo Sv. Písma.

Príklad sv. Františka hneď na začiatku inšpiroval sv. Kláru, ktorá založila ženskú vetvu františkánov a cirkevnoprávne sa kodifikovali ako rád vlastne skôr než mužská časť. Ženskej vetve zostało meno po zakladateľke klarisky.

Na juhu, v Taliansku a vo Francúzsku františkánsky rád začal a rozširoval sa "zdola", ako ľudové spontánne hnutie. V r. 1223 ho pápež Honorius III. uznal a podporil. Potom začal prenikať aj na sever od Álp, ale tu ako hnutie "zhora". Ľud severných krajín - Nemecka, Čiech, Poľska, Uhorska mal najskôr málo porozumenia pre žobravých františkánov, neraz ich zbili a okradli. Františkánov podporila šľachta a králi. Medzi prvými podporovatelia františkánov je arpádovka sv. Alžbeta Durínska, dcéra uhorského kráľa. Klariskou sa stala sestra francúzskeho kráľa Ľudovíta IX. Svätá Izabela, z poľského kráľovského rodu bl. Salomea, bl. Kunhuta z rodu Arpádovcov a ďalšia arpádovka Margita, dcéra Bélu IV. Margita založila kláštor na dunajskom ostrove v dnešnej Budapešti, ktorý sa odvtedy volá Margitin ostrov. Týchto niekolko mien nech ilustruje, že františkáni nemali byť nástrojom na otupenie revolučného boja ľudových mäs a na upevnenie triedneho panstva feudálov - ako nás učili v školách. Šľachetné dcéry a synovia šľachtu, mešťanov a poddaných sa vzdávali majetku a volili si život v chudobe františkánskych kláštorov.

Nevedno, kedy sa Anežka zoznámila s Františkovými ideálmi. Prvýkrát prišli františkáni do Čiech pravdepodobne v r. 1224. V r. 1233 píše Anežka žiadosť pápežovi Gregorovi IX. o vyslanie klarisiek do Čiech a v tom istom roku prišlo do Prahy päť klarisiek z Talianska. Na sviatok sv. Martina v tom istom roku vstúpilo do kláštora sedem panien z českých šľachtických rodov. Kláštor založila Anežka v Prahe na pravom brehu Vltavy a jeho budova sa zachovala. Bol to prvý ženský františkánsky kláštor na sever od Álp. Anežkina pečať na ňom je tak silná, že sa dodnes volá Anežský kláštor, pri ulici Na Františku - po sv. Františkovi, v priestore medzi terajšou budovou Svetovej odborovej federácie a nástupištom autobusov Čsl. aerolínií.

11. júna 1234 vstúpila do kláštora aj Anežka. Bola to veľká udalosť v kráľovstve Českom aj v Európe. V prítomnosti svojho otca Přemysla Otakara I., celého dvora a vyslancov z okolitých štátov Anežka odkladá kráľovské rúcho a oblieka si hrubé, šedivé, nechá si ostrihať vlasy a skladá reholné sluby. Sám pápež Gregor IX. písomne gratuluje českému kráľovi k Anežkinmu vstupu do kláštora a udeluje odpustky všetkým veriacim v Čechách a v Poľsku. Preto aj v Poľsku, že Čechy a Poľsko v tých dobách tvorili jednu rádovú provinciu. V r. 1235 pápež v liste Izabele Kastílskej s úctou a pochvalou sa zmieňuje o Anežke.

Nastali všedné kláštorné dni. Anežka brala vážne františkánsku chudobu. Jej kláštor si nevytváral žiadne zásoby, sestry žili zo dňa na deň z milodarov, ktoré delili na tri diely : jeden na ozdobu kostola, druhý na vlastnú výživu a tretiu darovali chudobným. Anežka sama dodržiavala pôst len o chlebe a vode cez Veľký pôst, advent a každú stredu a piatok. Dokonca sv. Klára ju z ďalekého Assisi napomínila za prílišné umŕtvovanie tela a pôsty. V listoch sa Anežka obracala na pápeža, aby jej kláštor nemusel prijímať žiadny majetok a pápež jej v r. 1238 naozaj udelil privilegium, že kláštor proti svojej vôle nemusel prijímať majetok.

Prísna askéza nepotlačila praktický rys Anežkinej povahy. Pri svojom kláštore zriadila nemocnicu, ktorú viedli bratia reholníci. Títo sa v r. 1237 osamostatnili ako rád krížovníkov s červenou hviezdou. Ich nemocnica dodnes slúži v Prahe ako nemocnica Na Františku, pravda, už nie reholná.

Přemyslovský pôvod a duchovná veľkosť Anežkina spôsobili, že jej kláštor sa stal dôležitým miestom českej politiky.

Po Přemyslovi Otakarovi I. nastúpil na český trón jeho syn a Anežkin brat Václav I. Anežku mal úprimne rád a vážil si jej radu. Anežkinmu vplyvu sa prisudzuje prechod Čiech v spore medzi nemeckým cisárom a pápežom zo strany cisára na stranu pápeža. Neskoršie sprostredkovala zmier medzi Václavom I. a jeho odbojným synom Přemyslom Otakarom II. Ale to už bol v dohľade súmrak přemyslovského rodu. Přemysl Otakar II. nastúpil na trón po Václavovi I. a pomere rýchlo sa stal silným panovníkom, kráľom "železným a zlatým". Rozšíril územie Čiech a ašpiroval na zvolenie za cisára rímskej ríše. Kniežatá rište však zvolili za cisára dovtedy menej známeho grófa Habsburského. Pre Přemysla Otakara II. to bola pohana. Na jej dovršenie Rudolf Habsburský ponúkol - prakticky nariadił - sobáš svojich dvoch dcér za Otakarových synov a Otakarovej dcéry Kunhuty za svojho syna Hermanna. Přemysl Otakar II. sa sobášu dcéry vyhol tak, že dcéru Kunhutu dal do kláštora k Anežke. Zrážka medzi Habsburgom a Přemyslovcom sa stala nevyhnutnou a došlo k nej 26. augusta 1278 nedaleko od Bratislavы na Moravskom poli. Přemysl Otakar II. bitku prehral a padol v nej. Na Čechy dol'ahlala 10-ročná brandenburgská okupácia, kedy bolo vraždenie a drancovanie na dennom poriadku.

Anežkine životné sily začali ustupovať. Všeobecná bieda štátu sa nezastavila pred bránou kláštora. Pritom jeho spoločenské poslanie sa prehíbilo, pretože pribudlo osôb, ktoré sa mohli nádejať pomoci len od kláštora. Anežka dovršila vek okolo sedemdesiatky. Fyzicky bola len kost' a kožu, duševne vzdorovala rane, ktorú pre ňu znamenala násilná smrť jej synovca na bojovom poli. Zomrela 2. marca 1282 vo "svojom" kláštore v Prahe.

Podľa tradície, Anežkinmu postaveniu v reholi by zodpovedal pohreb za účasti biskupa. Rád požiadal o vykonanie pohrebu biskupa Tobiáša z Bechyne. Aj mŕtva Anežka však patrila do rodu Přemyslovcov, ktorý bol porazený a v dobe cudzej okupácie nebolo v móde hlásiť sa k tomuto rodu. Biskup Tobiáš z Bechyne sa vyhovoril a nepochoval Anežku. V tej dobe cestoval cez Prahu generál františkánskeho rádu P. Bonifacius Tielci a on pochoval Anežku na Smrtnú nedelu 15. 3. 1282.

Úcta k Anežke jej smrťou neprestala. Ešte v 13. storočí vzniká latinská legenda o Anežke. Snahu o blahorečenie Anežky mala posledná přemyslovna Eliška, manželka Jána Luxemburského a matka cisára Karola IV. Úctu k Anežke potvrdil dekrétom až Pius IX. v r. 1874 a dovolil, aby sa jej pamiatka pripomínila na výročie jej smrti 2. marca.

Tolko z minulosti. Anežkin posmrtný život však pokračuje. Z okolia kardinála Tomáška prišli správy, že kanonizačný proces Anežky je vo Vatikáne tesne pred priaznivým koncom a vyhlásenie Anežky za svätú by sa mohlo uskutočniť už v r. 1987. Svätoorečenie by chcel previesť Svätý Otec osobne v Prahe. Možno si dobre predstaviť, že návšteva Sv. Otca v Československu by mala ozdravujúci vplyv na celý náš život. Bola by to ďalšia služba bl. Anežky svojmu národu, nám, Cirkvi.

RODINA NEPOŠKVRNENEJ

"Sláva Bohu a Nepoškvrnenej !"

V každom číslle nášho časopisu predstavujeme rôzne spoločenstvá a hnutia v Cirkvi, ich vznik, história, špiritualitu. Tento príspevok venujeme spoločenstvu chorých na Slovensku RODINE NEPOŠKVRNENEJ, ktoré sice nepatrí pod žiadnu oficiálnu štruktúru s cirkevné schválenými pravidlami či spôsobom života, ale predsa svojou jedinečnosťou vytvára ohromnú duchovnú základňu apoštola Cirkvi.

Za zrod tohto spoločenstva možno považovať Turíce vo Sväтом roku 1975. Svätý Otec Pavol VI. prišiel s ideou Evanjelizácie lásky. Na tento pápežov úmysel sa v izbe jednej okresnej nemocnice začalo spolu modliť sedem chorých ľudí. Všetci boli vo veľmi ťažkom zdravotnom položení, o čom svedčí i to, že z nich dnes žije už iba jeden.

Siedmi chorí si povedali, že k modlitbe ešte čosi pridajú, preto sa rozhodli na pápežov úmysel obetovať svoje utrpenie, život i smrť, celkom v duchu Máriinho: "Hla, služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova." /Lk 1, 38/.

Pod vedením Nepoškvrnenej, ktorú si zvolili za svoju Veličku, vznikla Rodina Nepoškvrnenej. Keďže Panna Mária už desiatky rokov v Lurdoch i Fatime prosí o modlitbu svätého ruženca /- o ktorom Lucia hovorí, že je silnejšia zbraň ako atómová Bomba - práve táto modlitba sa stala a je denným spojivom všetkých členov. Z toho vznikol vtipne i rozšírený názov spoločenstva - Rodina zdravasového útoku Nepoškvrnenej, či krátšie Zdravasový útok /ZÚ/.

Úmysly svätého ruženca si rozdelili do troch skupín po troch: Svätý Otec, slovenskí biskupi doma i v cudzine, knazi; bohoslovci, reholníci a reholnice, mládež sveta /misie/; hriešnici, chorí, duše v očistci.

Tak vznikla i výstižná skratka ZÚ 3 x 3

Zdravasový útok začal dokazovať svoju silu. Hned v prvom roku nastúpilo do útoku 845 členov. Rodina Nepoškvrnenej sa rozrastala, každý sa snažil priaťahnúť ďalších. Pribúdali trpiaci, opustení, starí i mladí, učení i jednoduchí, chorí aj zdraví, ale najmä chorí ...

Začali sa zbierať duchovné kyticice Svätému Otcovi k Vianociam a Veľkej noci, pri príležitosti výročia Lurdských /120/ a Fatimských /60/ zjavení, k životnej osemesdesiatke Pavla VI.

V roku troch pápežov /1978/ sa začalo ďalšie dielo. Otvorila sa Zlatá kniha Fatimská. /Za každého, kto sa zaviaže do smrti denne sa pomodliť celý svätý ruženec 5 desiatkov, sa vo Fatime každý deň slúži svätá omša. Mená, prípadne počet prihlásených sa zapíše do tzv. Zlatej knihy, ktorá je počas svätej omše položená na oltári./

A stal sa zázrak, ako už tolko doteraz! Od októbra do Vianoc skoro 900 ľudí sa prihlásilo pre dennú modlitbu svätého ruženca. Cirkev na čele so slovanským pápežom potrebuje modlitby v boji proti jej odvekému nepriateľovi - diablu, preto počet nastupujúcich do útoku v ružencovej zbroji rástol z roka na rok. 13. mája 1980 - atentát na pápeža, v deň výročia zjavení vo Fatime - jeho mučenicka krv priniesla aj na Slovensku ovocie - do útoku nastupuje ďalších 7 000 dobrovoľníkov. Do vianoc v jubilejnom roku Svätého Metoda a v roku zasvätenia národa Panne Márii 1985 je prihlásených 75 000 členov. Dnes je to 93 000 členov.

Keď pozrieme na mnohé nevládne telá, ktoré často bez pomoci a lásky ľudí okolo nedokážu si urobiť ani to najzákladnejšie, myslím na prvý pohľad, že je bláznovstvo od týchto ľudí niečo dostať. Ale z omylu nás okamžite vyvedú slová

sv. Pavla : "Čo je u Boha bláznivé, je múdrejšie ako ľudia, a čo je u Boha slabé, je silnejšie ako ľudia ... čo je svetu bláznivé, to si vyvolil Boh, aby zahanbil múdrych, a čo je svetu slabé, vyvolil si Boh, aby zahanbil silných. /l Kor 1,25.27/ V tomto zmysle musíme s úžasom hľadieť na duchovnú kyticu Svätejmu Otcovi Jánovi Pavlovi II. k Vianociam 1986 :

Milovaný Svätý Otče, Ján Pavol II.!

Na vianočný stôl do Talianka Vám posielame kyticu živých kvetov zo záhradiek našich sŕdc. Každý je iný, svojrázny, taký, ako ho siala, pestovala láska a oddanosť k sv. Cirkvi, ktorú nám vediete ako starostlivý Otec. Sme radi, že Vás Máme.

Cítime povinnosť Vám i pomáhať. Robili sme to vďačne. Naše sily sú slabé, ved sme zväčša chorí, trpiaci, starí. Reholné sestričky zodraté, vypracované a vysunuté z pracovísk. Našli si teraz tú najkrajšiu a najšlachetnejšiu prácu - modliť sa a obetovať.

Všetci spolu - sestričky a chorí a tí, ktorí sa k nám pridali, vypestovali sme kyticu vďak y a lásky. A okolo kytice prijmite aj perličky vianočných želaní.

Len čítajte, kto všetko Vám blahoželá k Vianociam ...

659 188	- sv. omše
509 977	- sviatočné sv. prijímania
203 006	- duchovné sv. prijímania
189 621	- zmierne hodiny s adoráciami
688 424	- rôzne litánie
201 118	- krížové cesty
8 155 063	- sv. ružencov
61 301	- rôzne deviatníky
309 026	- obetovanie dní kríža, tažkostí
402 136	- rôzne skutky lásky k blížnemu
21 202	- celodenné pôsty
34 015	- čiastočné pôsty
92 647	- púte s duchovnou náplňou
52 117	- celodenný breviár
4 212 050	- rôzne súkromné modlitby za Svätého Otca
16 751	- osôb obetuje zvyšok života a smrť na úmysel Svätého Otca

/Podobnú kyticu dostal na Vianoce aj slovenský kanonik Jozef Tomko/.

Duchovné ovocie týchto obetí je nevycísliteľné, preto by bolo chybou vietať len čísla. Za nimi sa skrývajú tisícky hodín utrpenia, obetí a modlitieb. Tisíce ľudí, ktorí doteraz useli žiť na okraji spoločnosti v smútku, zúfalstve a biede, dostávajú zmysel života, ba sa dostávajú do jej stredu. Že je to tak, o tom svedčí i niekolko "perličiek", ktoré boli k duchovnej kyticí:

... Ja mám 12 rokov, som tažko chorá už dva roky, po dvoch operáciách mám tri zlomeniny, noha ma nedrží. Alenka má deväť rokov, ona od narodenia nechodí a nemôže chodiť. Bola však na prvom sv. prijímaní, veľmi miluje Pána Ježiša.... Do kostola nás vozia na vozíkoch. Doma sa premodlievame sv. ruženec za Vás. My všetci Vás máme radi a my dve naozaj veľmi... Na Vaše a poštolské cesty Vám vždy prosíme Božiu ochranu a prosíme Pána Ježiša, aby raz bola táto cesta aj do našej vlasti. Obetujeme za to svoje tažkosti ...

... Chorý som 23 rokov a v tiažkej chorobe ma zanechala manželka už pred desiatimi rokmi. Zostal som s dvomi deťmi - 16-ročným synom, 11-ročnou dcérkou, ja nepohyblivý. Boh bol mojou silou. Všetko to, čo ma tlačilo, bolelo, všetko som to s Nepoškvrenou Matkou položil na paténu za Vás, drahý Otče, za otcov biskupov, kňazov, bohoslovcov... Vaše stredajšie príhovory ku chorým mi dodávajú elánu boriť sa ďalej životom. Som Vám vďačný za ne ...

... Písem Vám ako svojmu Otcovi, ktorý ma miluje, ktorý mi poslal svoje apoštolské požehnanie. Dobre, že som neprevrátil vozík od radosť! Tak úprimne Vám píšem, že každý človek sníva svoj sen - dieta i starec, zdravý i chorý. I ja som sníval dosial' často mat' zdravé ruky, urobiť si aspoň to najpotrebnejšie. Mat' zdravé nohy, zaskočiť tu i tam ... A som spútaný navždy s vozíkom, odkázaný vždy na lásku iných ... Teraz od Vášho požehnania mám len jeden sen: Pane, som Tvoj sluha, urob so mnou ako chceš - to som predtým len niekedy dokázal povedať ...

... Pod "vianočný stromček" prijmite odo mňa moju štvrtú operáciu, moje choré a slabé nohy. Podávam ku tomu aj kyticu modlitieb, hlavne sv. ruženec, potom bolesti, ktoré ma stále ešte čakajú len viac, nie menej ...

... Pod vianočný stromček venujem spolu s manželkou jednu zvláštnu ružu k jasličkám - o d p u s t e n i e. Rozhodli sme sa dokonale odpustiť manželkínym rodičom, ktorí nás vynali z rodinného domu do činžáku v tiesni a utrpení. Ja som vozičkar, ona je tiež chorá. Máme tri malé, ale dobré deti, a to je naše požehnanie. Trápime sa ako vieme, ale všetko pretkávame modlitbou sv. ruženca ...

... Nás je pári desiatok. Všetci sme postihnutí a žijeme v ústave. Aj tu tvoríme Rodinu Nepoškvrenenej ... V každom lupienku našej kytice je naša vďaka a naša láska a naše volanie: Príde na Levoču! Sme blízko nej! Tu v ústave postrádame svojich drahých, niekto ani nikoho nemá...

Záverom si položme otázku : Ako je to s mojim osobným postojom k utrpeniu, bolesti ? Viem a chcem ho prijať, posvätiť a obetovať Bohu ? Alebo už teraz, hoci viac-menej zdravý má prípadná choroba desí a znepokojuje ? Svätý František Saleský hovorí: "Ak sa dívaš na nemoc samu v sebe, je to niečo hrozného, keď však v nej vidíš Božiu vôľu, stáva sa radostou a výrazom lásky."

Toto je charakteristika Rodiny Nepoškvrenenej !

Toto sú bojovníci Cirkvi !

Toto sú poklady Cirkvi !

K ZÁKONU O UMELOM PRERUŠENÍ TEHOTENSTVA

23. októbra 1986 prítomní poslanci SNR jednohlasne schválili novelizáciu zákona o umelom prerušení tehotenstva.

Poslanec - kňaz Ján Zubák sa zhromaždenia SNR nezúčastnil i napriek žiadosti zo strany veriacich, aby tlmočil ich stanovisko k uvedenému zákonom.

V našich novodobých dejinách nie je známy obdobný prípad takej spontánnej a širokej vlny rozhorčenia a nesúhlasu s pripravovaným zákonom, aký sprevádzal túto novelizáciu: listy vláde a národným radám s tisícmi podpisov veriacich i neveriacich občanov na Slovensku i v Čechách; list najvyššieho predstaviteľa katolíckej cirkvi v ČSSR Františka kardinála Tomáška ČNR, na Slovensku jasné stanovisko a podpora biskupa Korca aktivite veriacich, protesty zo strany oficiálnych inštitúcií; odborných lekárov a pod.

Podľa platných noriem o čsl. volebnom práve, poslanci zodpovedajú za výkon zverenej funkcie svojim voličom. Spomínaná jednohlasnosť za takýchto

okolnosti, nielenže osvetluje "praktiky" nášho zákonodarstva pri tvorbe zákonov, ale je i ostrou výčitkou nám, ktorí sme pri nedávnych volbách prejavili dôveru týmto poslancom. A o tom, že sa s našou dôverou počíta, svedčí aj ten fakt, že uvedený zákon mal byť pôvodne schvalovaný už pred volbami.

"Každá právn. úvaha musí vychádzať z ľudského života ako najvyššej morálnej hodnoty..."

"Umelý abortus je najškodlivejšou a dúfajme, v budúcnosti čoraz menej uplatňovanou metódou obmedzovania pôrodnosti."

"Z biologického hľadiska je situácia jednoznačná. Život sa začína počatím a prerušíť ľarchavosť znamená teda nesporne vyhasiť život ..." /Dr. Endre Czeizel:

Nepokojné svedomie, Smena 1986, edícia Križovatky/.

V mnohých vyspelých krajinách /napr. i v susednom Maďarsku/ podľa občianskeho zákonníka má právnu spôsobilosť každý človek: - môže mať práva a povinnosti. Táto spôsobilosť sa vzťahuje i na ľudský plod. Plod, novorodenec, malé dieťa nie je schopné zabezpečiť a ubrániť si toto právo a preto v praxi, ale aj právne prípadá táto povinnosť rodičom. Ak si to ochrana jeho práv vyžaduje /právo na život/, najmä ak si záujmy dieťaťa a jeho zákonného zástupcu protirečia, treba dieťatu už pred narodením určiť poručníka.

Podľa oficiálnych štatistik prichádza u nás do takéhoto "protirečenia" s vlastnou matkou viac ako 100 000 počatých detí ročne.

Zodpovednosť za životy, ktoré spoločnosť nechráni, nás stavia do úlohy "poručníkov". Naše stanovisko podľa evanjelia je jednoznačné - "nezabijesť" !

Hoci zákon o interrupcii bol schválený i napriek nášmu nesúhlasu, pre nás táto záležitosť tým nekončí. Premáhať zlo možno aj inými prostriedkami - pôstom, modlitbou.

Vyzývame preto všetkých ľudí dobrej vôle :

Prosme za tých, ktorí sa rozhodujú o prerušení tehotenstva, odprosujme za ich rodičov, za lekárov a všetkých tých, ktorí sa akýmkolvek spôsobom podielajú na šírení tohto zla.

Piatok je deň pokánia. Obetujme na tento úmysel zvlášť prvé piatky, ale aj pôst a vlastné odriekanie sa.

Zavedme v našich rodinách, spoločenstvách, farnostach aj vo všeobecnosti na tento úmysel, aby nám raz nepatrili slova. "Veru, hovorím vám, čokolvek ste neurobili jednému z týchto najmenších, ani mne ste to neurobili." /Mt 25,45/.

LIST PETRA UHLA

Dostal sa nám do rúk otvorený list, resp. vyhlásenie jedného z popredných "bojovníkov" za ľudské práva v Československu - signatára Charty 77 a člena VONS Ing. Petra Uhla z Prahy k petícii veriacich ľudí z Čiech, Moravy a zo Slovenska k novému zákonu o umelom prerušení tehotenstva.

Netajíme sa tým, že tento list v nás vyvolal veľké rozpaky.

Prvá časť listu je písaná celkom pokojne, ale autor sa v nej opiera o zasadne pomýlené stanovisko v tom, že žena má právo rozhodovať o živote a smrti svojho dieťaťa len preto, že je to jej dieta. Pri takomto stanovisku sa však autor dostáva do protirečivého postoja s celým svojím bojom za ľudské práva. Na jednej strane "víta novú zákonnú úpravu ako pokrok v oblasti ľudských práv" a prípadné obmedzenie tohto zákona vidí ako "obmedzenie týchto práv", na druhej strane protestuje ako to poznáme pri každom zásahu štátnej moci proti svojej osobe alebo iným osobám. Ak je z morálneho hľadiska dovolené zabíjať deti, ktoré sa nevedia brániť, prečo by nebolo dovolené napr. urobiť kedykolvek domovú prehliadku v byte Ing. Uhla?

V druhej časti listu autor nevie a ani nemôže zakryť svoju nevedomosť z dejín a morálneho učenia katolíckej Cirkvi ako i podráždenú zaujatost voči tzv. vatikánskemu katolicizmu. Nechceme s ním preto polemizovať, chceme ho len upozorniť, že katolícka Cirkev bojuje za práva človeka trocha viac ako si myslí. Na Slovensku je to už dobrých 1 100 rokov. Preto pri všetkej úcte k "nezávislým aktivitám v Československu", bohatým zvlášť po roku 1968 odporúčame predsa len trocha viac skromnosti.

Mnohí signatári Charty 77 podpísali protest českých kresťanov proti novému zákonom o umelom prerušení tehotenstva, mnohí ale tiež ako to vyplýva z predmetného listu, vidia veci ináč. V budúcnosti musíme preto rozlišovať, v čom sa s týmto hnutím zhodujeme a v čom sa s ním rozchádzame. V tomto ohľade vidíme list Petra Uhla ako prínos.

Uvádzame list v pôvodine a v plnom znení:

Tak si myslím, že umělých prerušení tehotenství je v této zemi príliš mnoho. Kdyby mně někdo požádal, abych podepsal petici, navrhující celostátní diskusi o tomto problému / a tou petici by vlastně tak trochu začala/, podepsal bych ji, neboť by to mohla být cesta, jak počet interrupcí snížit. Ovšem obtížna by byla diskuse s těmi, kdož v souladu s Vatikánem zásadne odmítají s ~~prerušení~~ i antikoncepcí. Vedle řešení sociálních problémů života ženy v nejšírším smyslu slova /včetně výchovy a dalších morálních stimulu/ je to totiž právě antikoncepcie, jejíž kvalitativní rozvoj muže přiznivě ovlivnit /t.j. snížit/ potratovost. Ano, právě a jenom antikoncepcie, pokud ovšem nepomyslíme na zákonné donucovací prostředky pro neposlušné: tresty, včetně vězení nebo i popravy /téma posledními trestají lékaře-anděličkáře v Rumunsku/. Tvrz zákonné postih interrupcí býva ostatně znakem totalitních režimů: bylo tomu tak i v nacistickém Německu. Tedy: takovou petici bych podepsal.

Nemohu se však připojit k žádnemu textu, který požaduje, aby tato oblast byla upravena zákonem, resp. aby zákon svazoval ženu jakýmkoli způsobem při jejím případném rozhodování o interrupci v ranném stadiu tehotenství. Kdyby se signatáři petice obraceli na demokratické vládní instituce a na společnost v níž existuje relativní svoboda slova i relativně svobodné posluchače ruzné občanské iniciativy zaujmající k problémum tohoto druhu ruzná, často protichudná stanoviska, hodnotil bych jejich postup jako legitimní a sám bych rychle podpořil iniciativu žádající pravý opak toho, o co usiluje petice. Mimo jiné právě proto, aby se snížil počet interrupcí. A také proto, že stejně jako většina a pravdepodobně obrovská většina čs. obyvatelstva považuje existenci laických komisií, povolujících interrupce a ponižujících lidskou důstojnost, každé žadatelky, za anachronismus. Novou zákonnou úpravu, která ji má zrušit, vítam až v oblasti lidských práv.

Jestliže sa však signatáři petice obraci na štát, o jehož totalitných rysech nejsou žádne pochybnosti /zejména ne v jejich prostředí/ a jestliže po takovém nedemokratickém státe žádají, aby dále zákonem potlačoval či dokonce /pravda: po veřejné diskusi, ovšem autori petice vědí, že je to požadavek iluzorní/ zpřísnil povolovaní interrupcí nebo jejich povolovaní zcela znemožnil a tak brutálním a nedemokratickým způsobem omezil práva žen - nota bene: nikoli signatářek petice, těch se to přece netýka, ony o interrupci nikdy nepožádají, ale jiných žen, žen z té velké většiny obyvatelstva, které vatikánskou morálku nesdílí - jestliže sa takto dožadujú, aby štát zákonem omezil práva jiných lidí, je to ne-predloženost, ne-li u organizátoru petice - přímo nehoráznost. V historii nezávislých aktivistiek v Československu /a bohaté jsou zvláště po r. 1968/ se stalo po prvé, že se skupina čs. občanů obrátila na štát, aby nedopustil liberalizace a eventuálně zpřísnil zákon a omezil tak základní lidská práva jejich spoluobčanů. A jejich čin je opravdu společensky nebezpečný: byrokratická diktatura muže snadno vyhovět katolíkum, když se jí to bude hodit do krámu. V minulosti se podarilo malým nátlakovým skupinám - byli to evangelíci - prosadit několik velmi rozumných

věcí: v NDR to byl vznik vojska beze zbraně a omezení militarizace školství a dětských hraček, v Československu zabránili zase uzákonění toho, aby bylo možno rodičům odnímat děti z ideologických důvodů. Příště by se ale mohlo povést prosadit reakční zákonnou úpravu - i to jsou rizika nedemokratického systému, rizika totalitarismu.

Jistě by se slušelo, abych ke sporu mezi stoupenci natalismu a feminismu přispěl i svými argumenty. V této poznámce to neučiním. Ostatně : bude těžké polemizovat s těmi, kteří absolutizují spornou otázku, v kterém stadiu vývoje embrya je ho třeba považovat za lidský život, jakož i druhou spornou otázku priority zájmu - někdy existenčních - těhotné ženy a budoucího možného života, tedy s těmi, kdož o těchto otázkách diskusi nepřipouštějí a žádají, aby byla absolutizována i zákonem. K věcné diskusi o polemice bude treba vytvořit atmosféru.

Pochybnosti, které petice vyvolává, narušíly i vztahy mezi chartisty. Na mezinárodním fóru muže být petice - dílo nezávislé občanské iniciativy - spojováno s jinými nezávislými iniciativami /tak mnoho jich zase v této zemi není/, konkrétně s Chartou 77, a to i přesto, že podpisy /s čitelně zaslánými jmény a adresami nebo naopak jen oznamení o počtu signatářů ?/ zaslala úřadu Marie Kaplanová, která není signatářkou Charty 77. Na Slovensku to učinil Ján Čarnogurský, který rovněž není signatářem Charty 77.

V celkovém kontextu úsilí o lidská práva v této zemi má nešťastný krok našich katolických spoluobčanů ještě hlubší význam. Historicky vzato vystupují katolíci teprve krátkou dobu programově a systematicky ve prospěch lidských práv a vlastně teprve krátkou dobu lidská práva jako významnou pozitivní hodnotu uznávají. Za nimi, ale i na nás leží tisíciletá historie jejich potlačování církvi. V Čechách zvláště brutálního. Hierarchického a tím nutně do značné míry nedemokratického pohledu na svět sa mnozí katolíci nezbavili dosud, některí se dokonce hlásí k politickému /neo/ konzervatismu či k tradicím českého katolického integralismu. Zorganizování petice v Československu ukázalo na meze jejich dosavadních pokrovských snah, které osvědčují nejen v Chartě a ve VONSu, ale i sami ve vlastních aktivitách, nezávislých jak na státu, tak i na klérku, ve své většině vůči státní moci velmi loajálním. Za oněmi mezemi, které si oni sami svobodně a podle svého svědomí vytýčili, leží potom nebezpečí jiných záměru: touhy vnutit a to pomocí zákona, státu a jeho donucovacího aparátu, oné velké nekatolické většine obyvatelstva rigidní katolické představy o životě, onu zdánlivě přísnou, ve skutečnosti často pokryteckou morálku. A to v oblasti sexu a rodiny především. Mám-li vždy radost, čtu-li o tom, co pre emancipaci člověka dělá katolická církev a její hierarchie třeba v Salvadoru, Polsku, USA nebo v Chile, jsem pokaždé smuten, dovidam-li se, co dělá katolická hierarchie proti ní v Nikaragui, nedávno při sporech o rozvody v Irsku, v mnoha zemích západní Evropy.

A nyní k mému zármutku se i v Československu objevila petice, která reputaci katolickismu značně poškodila. Nejde mi přitom o katolickou církev její další existenci či perspektivy; jde mi o to, že se tím oslabil jeden - jak říkame - bojový oddíl čs. nezávislých aktivit, usilujících o lidská práva a lepší společenské poměry. Nyní je na našich katolických přátelích, aby význam petice a její důsledky zhodnotili, a to z hlediska toho, co nás spojuje.

PÚTNE SLÁVNOSTI NA SLOVENSKU V R. 1986

Na tradičnej najväčšej medzidiečznej púti v Levoči z 5 na 6. júla sa stretlo podľa odhadu duchovenstva a počtu podaných sv. prijímaní do 100 tisíc veriacich. Po večernej bohoslužbe o 18 h. nasledoval od 21 hod. nočný program s ružencovými pobožnosťami, krížovou cestou a eucharistickej pobožnostiou, sv. omše boli od rána od 24 hod. s 1,5 h. intervalmi. Prvýkrát bolo zabezpečené ozvučenie exteriéru, takže tisíce tých, čo sa dnu nezmestili mohlo sledovať program. Mládež zabezpečovala až do rána kvalitný hudobný program k pobožnostiam, kde sa striedal ľudový spev so zborom a skupinami s gitarami i nástrojmi. Vystúpilo do 20 skupín z Levoče, Bratislavu, Prešova, Košíc, Stropkova a iných miest najmä Spišskej a Košickej diecézy. Zvlášť vydarené boli vystúpenia dych. orchestra z Levoče a 40-členného zboru gymnazistov z Bratislavu. Organizačne aj programovo, najmä zásluhou vdp. kaplánov z Levoče /zabezpečovali všetko s nadmerným vypätím - už bez zosnulého vdp. dekana Kluberta/, ktorí sa skvele zhodstili tejto nádhernej mariánskej oslavu. V meste poriadková služba regulovala parkovanie, už druhý rok mesto neodmietlo ani občerstv. stánky - paradoxom je však že podnapitých nebolo nikde vidieť. Príslušníci ZNB zabezpečovali asistenciu ako na príjazdových cestách /vracali autá do Baniska a Markušoviec/ tak aj na hore, kde priamo pri bazilike hliadkovali uniformovaní prísl. s vysielačkami. Asistovalo im asi 20 civilných zamestnancov ZNB, voči skupinám i jednotlivcom však nezasahovali ani ich nelegitimovali. Ich asistencia bola podstatne zdžanlivejšia a taknejšia ako v minulosti. V nedeliu od 5 hod. rána putoval nekonečný zástup veriacich na horu, takže údaje o 100-120 tisících návštevníkoch za tieto dva dni sa nezdajú byť ďaleko od pravdy.

V Gaboltove, okr. Bardejov sa konala celodiečzna púť košickej diecézy v dňoch 19.- 20.7. 1986. Celkový počet návštevníkov sa pohyboval od 30 do 50 000, takže takmer o tretinu až polovicu viac ako v minulosti. Od Bardejova od obedu 19.7.-soboty prúdili nepretržite autá s pútnikmi a taxíky, autobusy boli preplnené, do Tarnova bolo však zavedených aj niekolko mimoriadnych spojov /prvýkrát/. Prúdy veriacich v peších 80-150 členných skupinách doslova blokovali prístupové cesty. Pri prechode Bardejovskými kúpelmi skupiny veriacich od Zborova boli atakované príslušníkmi ZNB, ktorí privolali posily. Podľa očitých svedkov, s ktorými sme hovorili, boli použití služobní psi i obušky - na zatlačenie veriacich z cesty. Veľkolepú oslavu sprevádzala asistencia ZNB priamo v obci - vyberaním pokút od zaparkovaných, zapisovaním čísel áut pri vjazde do obce, ako aj vypojením vodovodu pre obec od 22 hod. Preto obetaví gaboltovčania otvorili svoje dvory pre autá, takže do vyše 400 dvorov sa zaplnilo často po 10 i viac autami, napriek tomu stovky vodičov, ktorí sa už nezmestili, zaplatili svoje státie pokutami. Pri úvodnej sv. omši o 19. h privítal miestny duch. správca spolu so spolubratmi z okolia 20 000 veriacich zhromaždených pred tribúnou v prírodnom amfiteátri /kde väčšina mohla aj sedieť/ skvelým príhovorom. Vo fundovannej kázni hovoril veľmi otvorene o problematike mariánskeho kultu a potrebe úcty k Panne Márii nielen pri pútiach, ale v každodenom živote. Jeho príhovor patril medzi skvosty slovenskej homiletiky, v čom ho nasledovali i ďalší celebrianti o 22 hod. a 24.00, kde slávnostnú sv. omšu koncelebrovalo množstvo knázov oboch diecáz. V spontánnom programe vystupovali mládežnícke skupiny celkom neformálne, avšak s kvalitným programom duch. slova i hudby - čo bolo sympatické spolu so svojimi duchovnými. Šlo o obrovský spontánny jasot mládeže východou k Panne Márii, kde sa striedali skupiny z Prešova, St. Ľubovne, Košíc, spod Tatier, ale i z Rožňavskej diecézy, ba aj z 450 km vzdialenej Bratislavu. Skvelé organizačné zabezpečenie umožnilo kvalitnému priebehu pod šírim nebom po celú noc, takže nikde neboli tlačenice /len pred spovednicami/, každý mohol

po sediačky na priestranstve troch hektárov pod košatými stromami sledovať ne-rušene program-prerušovaný spontánnym jasotom i tlieskaním. Podľa môjho názoru šlo o najúspešnejšie zorganizovanú marianskú slávnu tohto roku. Technické za-bezpečenie ozvučenia v celom areáli, poriadkova služba - i milé pohostinstvo miestnych obyvateľov ulahčili zážitky z tohto programu, za čo im, všetkým kňa- zom a najmä duch. správcovi treba v mene všetkých vyslovit úprimnú vďaku.

Prvýkrát manifestačne oslávili z 2. na 3. augusta aj veriaci Rožňavskej die- cézy marianský sviatok pútou k Panne Márii Snežnej na hrebeni Rudohoria v ka- plne nad Uhornou. Vďaka aktívnym laikom za hojnej účasti rožňavského, spišské- ho a košického kléru v malebnom lesnom prostredí prispeli veriaci i so spevác- kymi skupinami romantickým nočným sprievodom k dôstojnej oslave. Táto milá slávna sa od gaboltovskej a levočskej odlišovala realizáciou v horskom pro- stredí - kaplnka je takmer v 1000 m výške - i zvláštnou romantikou. Je pote- šitelné, že popri ďalších diecách /Levoča - Spišská diec. pút s celoslov. vý- znamom - Basilica minor /Gaboltov zas celodiecézna pút košická, Staré hory - by- strická, Šaštín trnavská s celonárodným významom - Basilica maior, Nitra - nitrian- ska + Turzovka - nitrianska/ sa aj rožňavská diecéra s veriacimi zapojili do tohto krásneho ruženca marianských osláv s nočným programom. Počet návštevníkov z roka na rok stúpa - a čo je mimoriadne krásne, v Uhornej a v Gaboltove bola väčšina návštevníkov z radov mládeže a rodín s detmi !

Žiaľ starohorská pút diecény banskobystrickej každoročne dokumentuje klesa- júci záujem /bohužiaľ/ o túto krásnu tradičnú slávnu. Je to spôsobené hlavne zlou organizáciou /málo spovedajúcich/, chýba ucelený program priestorové zabez- pečenie. Kým ostatné púte vždy vyrukujú s novým programom i atraktívnejším prie- behom, na Starých horách to naráža na silnú prekážku v podobe miestneho duch. správca, i celkový príklad a prístup niektorých kňazov. Tak isto chýba adekvátna podpora miestneho ordinára. Dospelým spevokolom, ale aj mládežníckym skupinám je príspevok do programu, alebo vystúpenia na slávni priam zakazované. Ďal- ším negatívom bolo vystúpenie miestneho správca v príhovore proti tradičným náv- števám okolitých Pútnych miest, a proti skupinovému spevu i modlitbám. Samozrejme aj aktívna asistencia príslušníkov ZNB, - ktorí na ceste z Bystrice zastavovali a legitimovali celé skupiny a zorganizovali v Balážoch večer dňa 16.8. "Partizánsku" naháňačku a prenasledovanie pútnikov až do lesov, so psami, reflektormi a pod. priniesla svoje ovocie. Je otázne, či by si to príslušníci dovolili aj vtedy, keby nemali istotu že miestny ordinár J. Feranec, biskup., tento postup opakovane toleroval a ani zmienkou sa pútnikov nezastal. Pokial bude tento stav, za ktorý žiaľ veriaci nenesú zodpovednosť, pokračovať, poklesne zá- ujem o Staré Hory - vedľ toho roku šlo o jedinú Marianskú slávnu, kde je kle- sajúci záujem, kde bolo menej veriacich ako dokonca v Úhornej - zatiaľ nezná- mej slávni - v horách Rudohoria.

Šaštínska pút však nielen splnila ale aj predčila svoje očakávanie a 40 - 50 000 pútnikov nel'utovalo svoju účasť, vedľ od 18 hod. do rána 10 hod. nepretržite trval spontánny jasot a vysokohodnotný program viac než 40 sku- pín z Moravy a Slovenska. Kvalitné ozvučenie, organizácia programu, disciplína i striedanie skupín z Trnavy, Bratislavu, Nových Zámkov, Senice, Radošoviec, Trenčína - ba dokonca aj zo stredného a vých. Slovenska ukázalo na bohatstvo a invenčne nekonečnú pestrosť spevu a hovoreného slova na oslavu Sedembolestnej Matky. Ani táto pút sa neobišla bez asistencia ZNB, na ceste k Senici i Kútom legitimovali skupiny. Na priebehu bol prítomný dokonca aj s. Máčovský - ve- dúci cirkevného sekretariátu MK SSR, program bol však na potešenie veriacich aj služobne prítomných - tak ako vždy - čiste náboženský. Šlo o spontánny pre- jav lásky, radosti a oddanosťi Nubeskej Matke, Sv. Cirkuvi a jeho sv. Otcovovi, ktorý patril medzi najúspešnejšie vôbec. Ba niektoré skupiny sa do príprav

pre nedostatok času ani nedostali. J... biskup J. Gábriš napriek ďažkej chorobe svojou účasťou spolu s bratom v bisk. službe J.e. Grutkom podporili zdarilý úspech tejto slávnosti.

Záverom Vás, v mene všetkých marianských ctiteľov, veriacich, ale aj mládežnícke i dospelé hudobné skupiny - pozývame na nasledoročný pútny program: Levoča 4/5.7.1987, Gaboltovo 18/19.7.87, Úhorná 1/2.7.1987, výnimcoľne je možná zmena na 8/9.8.1987, Staré Hory 16.8., Šaštín 12/13.9. 1987.

Zásahom štátnej správy je možná však prípadná zmena týchto termínov, preto doporučujeme priebežne sa informovať u duch. správca., prípadne kňazov, či laikov.

ŽIDIA A KRESTANIA
od minulosti k zajtrajšku

/Výňatky z kázne pražského teologa/

"Nežijem ďaleko od mesta Wormsu, ku ktorému ma púta tradícia mojich predkov a čas od času si tam zájdem. Po príhode idem vždy najskôr k domu - a potom naproti na židovský cintorín. Ten pozostáva zo šikmých, neforemných kameňov, naklonených všetkými smermi. Postavím sa tam a pozerám od tohto zmätku náhrobkov k náhhernej harmónii dômu - a je mi, akoby som pozeral od Izraela k Cirkvi. Stál som tam a všetko som sám prežil, mňa sa všetka tá smrť týkala, všetok ten popol, všetok ten bezhlásitý nárek je môj - ale zmluva mi vypovedaná nebola. Ležím na zemi zvalený ako tieto kamene, ale výpoveď som nedostal. Dóm je taký, aký je. Cintorín je taký, aký je. Ale zmluva nám vypovedaná nebola."

Tieto slová vyslovil v r. 1933 v Stuttgarte veľký židovský mysliteľ Martin Buber a akoby vyjadrovali všetko to, čo sa v ďalšom odohrávalo v dejinách židovského národa a vo vzťahu medzi kresťanmi a Židmi.

V spomenutých súvislostiach sa za poslené polstoročie odohrali v židovských dejinách tri obrovské zárezy.

1. Vyvraždenie 6 miliónov Židov nacizmom: toto má už svoje označenie HOLOKAUST, t.j. zápalná opeť, celopal, ako bol nariadený v Starom Zákone. To, čo sa odohralo so Židmi, možno v svojom dosahu porovnať s druhým zničením chrámu.

2. Vytvorenie zvrchovaného štátu, štátu Izrael: Po takmer 19. storočiach tu našli domov potomkovia Abraháma, ktorému bolo slúbené "Túto zem dám tvojmu semenu".

3. Úplné prehodnotenie Židov 2. Vatikánskym koncilm, ako to vyjadruje nadmieru zreteľne vyznávajúca modlitba pápeža Jána XXIII.:

"Poznávame, že mnogo, mnogo storočí zastieraťa slepota náš zrak, aby sme nevideli krásu tvojho vyvoleného ľudu a neuzreli v jeho tvári rysy svojho prvorozeného brata. Poznávame, že na svojich čelách nesieme Kainovo znamenie. Storočia ležal Ábel na zemi v krvi a slzách, pretože my sme zabudli na tvoju lásku. Odpust' nám naše bezprávne kliatby ktoré sme vyslovovali nad menom Židov. Odpust' nám, že sme ďa v ich telách križovali druhý raz. Lebo sme nevedeli čo robíme."

Po tomto všetkom sa vytvorila nová situácia, ktorá zmenila začlenenosť židovského ľudu do terajších dejinných kontextov a umožnila rovnako prekva-pujúco - vzájomný rozhovor tých, ktorí si boli dlhé storočia cudzí, ako vznosný dóm a vyvrátené náhrobné kamene.

Pokúsme sa z úst samotných Židov, ukázať niektoré možné aspekty zblíženia.

Pinchas Lapide /nar. 1922/, jeruzalemský teológ a vodcovská postava súčasného židokresťanského dialógu, zdôrazňuje spoločnú vieru Židov a kresťanov v jednejčoho Boha. Priopomína však hneď svojbytnosť pochopenia: zatial' čo u kresťanov je vrcholný čin Boží vyjadrený skutočnosťou Vtelenia, kedy Slovo sa stalo telom, v židovstve je jednajúci Boh potvrdený ináč. Tým, že Božie zaslúbenie sa stalo zemou, teda Palestínou, Izraelom.

Zatial'čo kresťanstvo pozná Spasiteľa, židovstvo pozná zaslúbenú zem. Ináč povedané: zatial'čo kresťanstvo uvažuje osobnostne a ukazuje "Hla Baránok Boží", dosvedčuje, že Ten je Vykuipiteľ či Syn Boží, židovstvo skôr spredmetňuje a upozorňuje: To je vykúpenie, to je Zákon, to je Cesta.

Spásu a vykúpenie v židovskom myslení viery je budúcnosť, ktorá sa ešte neu-skutočnila, sľub, ktorého splnenie možno len očakávať a vyzerat'. Povedané jasne: židovstvo práve tu hovorí jednoznačne svoje "ešte nie". Avšak kresťanstvo hovorí v pohľade na dielo Kristovo, ktoré zmysluplne vyvrcholilo krížom a prázdnym hrobom, svoje radostné "už". Avšak kresťanské učenie o spásе celkom určite vypovedá pri svojom "už" i ono židovské "ešte nie". Spolu s apoštolum Pavlom hľadíme na to, čo je pred nami, spolu so všetkým stvorením stenáme po zjavení Božej spásy, lebo "v nádeji sme dosiahli spasenie" /Rim 8, 24/. V tej-to polohe nádeje a očakávania vykúpenia, ktorého rozmer má u kresťanov - obrazne povedané - podobu priamky /od "stalo sa" k onomu "stane sa zjavným"/, u Židov je len bodom /avšak i on je súčasťou zmienenej priamky/ - sme si na-koniec veľmi blízko.

V židovskom talmudistickom písomníctve, ktoré obsahuje ási 15 000 strán, je zmienka o Ježišovi sotva na 15 stranach a to skôr v negatívnom zmysle. Ale situácia sa prudko zmenila. Za 27 rokov od založenia štátu Izrael vyšlo v hebrejčine 187 kníh, vedeckých pojednaní, básni, hier, monografií a článkov o Ježišovi, takže za štvrtstoročie vyšlo o Ježišovi viac prác v hebrejčine ako za celých predchádzajúcich 18. storočí. /Prvá moderná kniha o Ježišovi v hebrejčine vyšla už v r. 1922 z pera židovského historika Jozefa Klausnera, pod názvom "Ježiš Nazaretsky". Tam nájdeme základné pochopenie spolupatričnosti Ježiša so Židmi: "Ježiš bol najžidovskejší zo všetkých Židov. Židovskejší do-konca než veľký učiteľ Hillel". Klausner priopomína u Ježiša typické židovské rysy, napr. to, že sa nikdy nesmial - smútok Židov/.

O Ježišovi sa učia v Izraeli takmer na všetkých základných školách. Žiaci s ním sympatizujú, ako ukazujú priezkumné dotazníkové akcie. Obraz Ježiša je tu samozrejme rôzny - niekde sa vyskytuje názor, že sa odchýlil od Tóry, avšak prevažuje mienka, že zostal verný a poslušný Zákonom.

Myšlienka hlbokého zblíženia trpiaceho židovstva s Ježišom z Nazareta, ktorého moderný izraelský básnik Salman Scheuer /zomr. 1959/ nazýva "môj dobrý brat", úplne nová predstava Ježiša ako Záchrancu a pomocníka, toto všetko sa objavuje i v literatúre. Láska k "bratovi Ježišovi", ktorý má rovnakú reč ako ľud Zmluvy, ktorý ako on trpí, je rovnako poplútý a zneuctený, táto láska v súčasnom židovstve rastie.

Ten, ktorého vyznávame ako Pána, je Žid podľa tela. Na túto základnú sku-točnosť upozorňujú stále znova súčasní židovskí myslitelia a odkrývajú v Evan-jeliu svoju zbožnosť, svoju vieru a pozoruhodnú náváznosť na Starý Zákon, ktorý Ježiš neprišiel zrušiť, ale naplniť. Nový Zákon vyрастá zo židovstva a práve v tej časti, ktorú majú Židia za najviac helenizovanú, pretože je písaná vo viere v oslavovaného Krista. V Evanjeliu Jánovom čítame slovo Pána Ježiša: "Spásu je totiž od Židov" /J 4,23/.

Zmluva nebola vypovedaná a kresťan to dnes v novej pokore chápe. Aži pre kresťana niet dnes spásy bez spasenia Ježišových bratov podľa tela.

Sotva možno konať misie medzi Židmi po všetkom tom, čo sme napáchali. Už vedia o Evanjeliu, čítajú jeho výňatky, milujú "brata Ježiša" - nech už len On sám má iniciatívu, nikto iný.

Židia sú nedôverčiví voči kresťanstvu. Ale už dlhší čas vidia veci tiež ináč ako v stredoveku talmudisti. Franz Rosenzweig pripomína skutočnosť, ktorá ukazuje zvláštny Boží plán: nie židovstvo, ale kresťanstvo rozšírilo Písma Izraela až do posledných končín zeme. Akcii zástupne za Izrael sa stalo v duchu Izaiáša 49,4 "svetlom národov", svojou misijnosťou, ktorá rozšírila vieru v jedného Boha.

Až Boh povie svoje posledné slovo, dôjde k zjednoteniu Cirkvi a Synagogy. Tam ukazujú úchvatné slová apoštola Pavla: "Ako ste vy boli keďsi neposlušní voči Bohu a teraz ste dosiahli milosrdensť pre ich neveru, tak i oni sú teraz neposlušní pre vaše zmilovanie, aby aj oni raz dosiahli milosrdensť. Pretože Boh všetkých uzavrel pod poslušnosťou, aby sa nad všetkými zmiloval" /Rím 11, 30-32/.

Kresťanstvo i židovstvo hľadí, očakáva, díva sa vopred, kedy príde Slúbený. Dvojaká výpoved zo židovských úst ukazuje k tajomstvu parúzie, ktorá je naplnením posledného slibu Nového Zákona: "Hla prídem skoro". Nebude domu a nebudé náhrobných kameňov - bude Božie kráľovstvo z nás všetkých Židov i kresťanov.

LAICKÉ APOŠTOLSKÉ HNUTIE

Prinášame stručnú charakteristiku hnutia laického apoštolátu, ktoré má u nás už vyše 40 - ročnú tradíciu /do II. vatikánskeho koncilu malo názov "Katolícka akcia"/.

V Cirkvi vznikali už od jej začiatkov rozličné hnutia, štýly duchovného života a apoštolátu. Ich vznik bol podmienený rozličnými okolnosťami. Niesli znaky svojej doby a zakladateľa. Niektoré už splnili svoju úlohu, a preto zanikli. Iné ešte len vznikajú a budú vznikať.

Laické apoštolské hnutie /ďalej iba LAH/ u nás má prvky staré i nové, stále sa formuje a vyvíja. Je pestré samo v sebe, t.j. prejavuje sa pluralitou štýlov duchovného života a apoštolátu. Ide o hnutie, a teda do neho môže patriť každý, kto sa stotožňuje s duchom hnutia.

Základným predpokladom je duchovný život členov hnutia. Pán Ježiš povedal Samaritánke: "Kto sa však napije z vody, ktorú mu ja dá, nikdy viac nebude smädný." /Jn 4, 14/ Členovia hnutia čerpajú silu z rozličných prameňov duchovného života. Základným prameňom je sv. omša, preto podľa možnosti sa jej denne zúčastňujú a prijímajú Krista v Eucharistii. Usilujú sa o rozvíjanie ducha modlitby, adorácie, pokánia a zmierenia. Duchovnú silu čerpajú tiež z denného rozjímania a štúdia Písma sv. a iných náboženských duchovných materiálov, z modlitby ruženca, spytovania svedomia, duchovných obnov a duchovných cvičení. Rozvoj svojho duchovného života napomáhajú aj konzultáciami s duchovným poradcom a aktívnu účasťou v užšom spoločenstve.

LAH u nás má tieto charakteristické črty:

Prvou črtou je apoštolský laický charakter. Pán Ježiš vysvetlil apoštolom podobenstvo o rozsievačovi takto: "Do dobrej zeme bolo zrno zasiate u toho, čo počúva slovo, pochopí ho a prinesie úrodu, jeden stonásobnú, druhý šestdesiat-násobnú a iný tridsaťnásobnú." /Mt 13, 23/.

Apoštolát je základnou podmienkou opodstatnenosti LAH. Každý z nás je povolaný počúvať Božie slovo, pochopiť ho a prinášať úrodu, a to podľa svojich schopností. Prinášať úrodu znamená tiež ohlasovať evanjelium. To musíme najprv sami sebe a tak svetu. Cirkva má len jedno poslanie, na ktorom majú účasť všetci jej členovia. /Lumen gentium č. 33/. Odlišujeme však apoštolskú pôsobnosť laikov od pôsobnosti duchovenstva. Bázou hnutia je základná legálna cirkevná štruktúra - farnosť. V nej hnutie žije a rozvíja sa, tým farnosť posilňuje,

oživuje a zjednocuje. Ako pripomína dekrét II. vat. koncilu "O Laickom apoštoláte": "Farnosť je skvelým vzorom vospolného apoštolátu, lebo spája v jedno všetkú ľudskú rozmanitosť, ktorá sa tam nachádza a zapojuje ju do cirkevnej všeobecnosti. Nech si laici navyknú pracovať vo farnosti v dôvernej jednote so svojimi knázmi." Laici sú povolaní k apoštolátu jednotlivo a ako skupina. /Kán, 225 cirk. zákonného Môžu sa teda rozličným spôsobom združovať v rámci jednotného celku Božieho ľudu, prednostne vo farnosti. Našou úlohou je teda vytvárať základňové skupiny - spoločenstvá, a to podľa rozličných kritérií, napr. podľa veku, stavu /mládež, manželské spoločenstvá/, podľa sociálneho postavenia a profesionálneho zamerania, vzdelania a podobne. Spoločenstvá sú školou kresťanského života, ich náplňou môže byť modlitba, počúvanie a aplikovanie Božieho slova, štúdium náboženskej literatúry, rozličné charitatívne služby a najmä "apoštolské spoločenské prostredia, t.j. úsilie preniknúť kresťanským duchom zmýšľania, mravy, zákony a štruktúra spoľočnosti, uprostred ktorej žije" /čl. 13 dekrétu "O laickom apoštoláte"/. Ďalšou našou úlohou podľa II. vat. koncilu a cirkevného zákonného /kánony 228, 511 - 514, 536, 555/ je zúčastňovať sa pri vytváraní a pôsobení pastoračných rád na rozličných úrovniach - farnosti, dekanátu, diecézy. Máme tiež zaplniť medzery, ktoré u nás vznikli pokial' ide o duchovné obnovy a cvičenia, náboženskú tlač, výstavbu a opravy kostolov a iných cirkevných budov a pod. Máme plniť aktuálne úlohy, pre ktoré si cirkev u nás ešte nezriadila riadne orgány, napr. tvorbu a premietanie náboženských filmov a diapositívov; v súčasnosti nastupuje videotechnika. Aktuálne služby vyžadujú väčšiu pružnosť a volnosť v spôsoboch, ktorými sa tie - ktoré služby realizujú.

Druhou charakteristickou črtou je jednota Božieho ľudu. Pán Ježiš sa modlil: "Aby všetci jedno boli, ako ty Otče, si vo mne a ja som v tebe, aby aj oni v nás boli jedno, aby svet uveril, že si ma ty poslal." /Jn 17,21/.

Jednota a Boží ľud sú dva pojmy, ktoré intenzívne prenikajú život kresťana dnešnej doby. Boží ľud je Cirkev, a to je mystické Telo Kristovo. Preto členovia hnutia milujú Cirkev. Ich láska sa prejavuje vytváraním jednoty v lokálnej cirkvi, do ktorej patria. Snažia sa o spoluprácu s rozličnými katolíckymi skupinami za účelom vzájomnej koordinácie práce a výmeny materiálov.

Tretiou charakteristickou črtou je spojenie so Svätým Otcom. Pán Ježiš povedal Petrovi: "Ty si Skala a na tejto Skale postavím svoju Cirkev a brány pekla ju nepremôžu." /Mt 16,18/

Pápež je nástupcom sv. Petra a tak je uholným kameňom jednoty Cirkvi. Preto členovia hnutia sa zaujímajú o život Sv. Otca, sledujú jeho cesty, počúvajú jeho prejavy, prejavujú mu vernosť a hlavne ho podporujú modlitbami a obetami. Ďalej študujú dokumenty a nariadenia Sv. Stolice a usilujú sa o ich realizáciu. Členovia hnutia realizujú svoje spojenie so Sv. Otcom napojením sa na kompetentnú cirkevnú autoritu.

Štvrtou charakteristickou črtou je mariánsky duch. "Keď teda Ježiš uzrel matku a vedľa nej učeníka, ktorého miloval, riekol matke: "Žena, toto je tvoj syn !" Potom riekol učeníkovi: "Toto je tvoja matka. A od tej chvíle si ju ten učeník vzal k sebe." /Jn 19, 26-27/

Panna Mária je matkou Cirkvi, preto je aj našou matkou. Naviac Slovenský národ má Sedembolestnú Pannu Máriu za hlavnú patronku. Členovia hnutia sa preto uchádzajú o jej ochranu a pomoc. Radi sa modlia ruženec a iné mariánske modlitby, radi putujú na jej pútnické miesta. Snažia sa konkretizovať a prehľadovať svoje zasvätenie Panne Márii a k tomu vedú ďalších jednotlivcov a spoločenstvá.

Piatou charakteristickou črtou je ekumenizmus. Sv. apoštol Pavol píše: "Jeden je Pán, jedna viera, jeden krst. Jeden je Boh a Otec všetkých, ktorý je a účinkuje nad všetkými, skrize všetkých a všetkých." /Ef 4,5-6/.

Na Slovensku sú rozličné spoločenstvá oddelených bratov. Členovia hnutia pri styku s oddelenými bratmi budujú na tom, čo ich s nimi spája. Podporujú spoľočné duchovné podujatia, teda modlitbové stretnutia, náboženský spev, premietanie náboženských filmov a pod. Snažia sa o vzájomnú spoluprácu napr. pokial' ide o a- poštolské pomôcky.

Šiestou charakteristickou črtou je kresťanská solidarita. Sv. apoštol Pavol píše: "Nehľaďte každý len na vlastné záujmy, ale aj na záujmy iných:" /Flp 2,4/

Členovia hnutia sa starajú o tých, ktorí sú v krízach, ťažkostiah a chorobách. Informujú sa o tých, ktorí sú prenasledovaní pre vieru a pomáhajú im a ich rodinám.

Charakteristické črty laického apoštolského hnutia sa ďalej prehľbujú a rozvíjajú primerane novým situáciám a potrebám.

SLOVENSKÉ TOLÍCKE BISKUPSTVÁ

Biskupstvo nitrianske.

V roku 1980 sme si pripomenuli 1 100. výročie založenia nitrianskeho biskupstva. V tomto roku bude mať teda najstaršie slovenské biskupstvo už 1 107 rokov.

Vznik biskupstva je späť so slávnou dobu našich vierožvestov sv. Cyrila a Metoda. Tento úsek našich dejín je známy.

Slávu a význam nitrianskeho biskupstva potvrdzujú, popri mnohých iných dokumentoch, aj dva listy významných pápežov svojej doby. Je to predovšetkým list Industriae tue z júna 880, ktorý napísal pápež Ján VIII. Svätoplukovi. V liste sa píše:

"... Metoda, ctihoného arcibiskupa vášho, opýtali sme sa pred ustanovenými bratmi našimi biskupmi, či pravovernej viery Symbol /"Verím"/ tak-verí a spieva pri svätej slávnosti omšovej, ako je známe, že zachováva svätá rímska cirkev a je vysvätené a podávané vo svätyňach šiestich všeobecných synodách Otcami podľa evanjeliového ustanovenia Krista, Boha nášho.

On však vyznal, že verí a spieva podľa učenia evanjelií a Apoštola, ako svätá rímska cirkev učí a Otcami je podané ...

A toho knaza, menom Wicinga, ktorého si nám poslal, vysvätili sme ako vyvoleného biskupa svätej cirkvi nitrianskej, ktorému rozkazujeme, aby bol poslušný vo všetkom svojmu arcibiskupovi, ako sväté kánony učia..."

Druhý list bol napísaný o 1 100 rokov neskôr. Je to apoštolský list Svätého Otca pápeža Jána Pavla II. ctihonému bratovi Jánovi Pásztorovi, nitrianskemu biskupovi z mája 1980. V liste sa píše:

"Nitrianska diecéza sa chystá osláviť jedenástu storočnicu svojho založenia: je to výročie, ktoré napíňa ducha radostou, vedie k uvažovaniu i modlitbe a nabáda nás, aby sme i v dávnej minulosti hľadali spievodcu na cestu v prítomnosti ...

Ako nespomenúť v súvise so sv. Andrejom Svoradom a Benediktom aj zväzky, čo spájajú milovanú diecézu krakovskú s diecézou nitrianskou? Táto milá spomienka nech uistí Vás i všetkých veriacich na Slovensku o mojej láske, o mojej starostlivosti o Vás, o mojej modlitbe za Vás. Pápež Vás miluje, buďte o tom istí! Pápež sa modlí za Vás, trpí s Vami, dúfa spolu s Vami!

Hej, zo starobylej Nitry - veď ide o prvú diecézu na území Strednej Európy - sa rodí veľká istota, potvrdená hlasom jedenástich storočí: Boh bol vždy s nami. Boh je vždy s nami a s celou Cirkvou a jeho nepretržitá prítomnosť je zárukou života a životnosti ..."

REKOLEKCIE KŇAZOV V KREMNICI

Dňa 4.12.1986 sa konali rekolekcie dekanátu Korennica. Prítomných kňazov zaujal diskuzný príspevok otca biskupa Feranca, ktorý hovoril o novoprijatom zákone SNR o umelom prerušení tehotenstva.

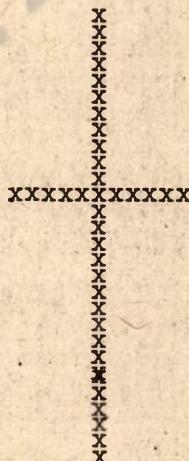
Na kňazov pôsobili ako studená sprcha biskupové slová o tom, že je potrebné mať zmierlivý postoj k tomuto zákonu a vyzval kňazov, aby sa nezúčastňovali žiadnych protestných akcií. "Údajne, že až na 4 štáty v Európe je všade táto problematika už obdobne vyriešená a navyše samotní teológovia dnes diskutujú, kedy sa počatý plod stáva ľudským životom ..."

Dodávame, že takto vyslovený názor o počatom živote je v rozpore s katolíckou náukou.

VIANOČNÉ POZDRAVY

Pred uzavierkou čísla sme sa dozvedeli významnú informáciu, že Otec biskup Ján Chrízostom Korec - dostal k Vianociam pozdravy od takých významných osobností pri Sv. stolici, akými sú predstaviteľ Sekretariátu pre zjednotenie kresťanov kardinál Johannes Willebrands a prefekt kongregácie pre biskupov kardinál Bernardin Gantin.

Pozdravy boli odoslané nielen súkromne, ale ako úradné dokumenty príslušných inštitúcií Vatikánu. Týmito významnými krokmi Sv. stolice sa cítime byť mimoriadne povzbudení k ďalšiemu života viery a svedectva o nej.

- - -

A vertical column of handwritten 'X' marks, starting from the top of the page and ending near the bottom, aligned with the central dashed line.